

Nr 153

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret; given Stockholms slott den 14 april 1961.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt 87 § regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret.

GUSTAF ADOLF

Herman Kling

Förslag
till
Lag
angående fortsatt giltighet av lagen den 29 november 1946 (nr 722)
med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse
för försvaret

Härigenom förordnas, att lagen den 29 november 1946 med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret¹, vilken lag enligt lag den 28 februari 1958 (nr 53) gäller till och med den 31 december 1961, skall äga fortsatt giltighet till och med den 31 december 1962.

¹ Senaste lydelse av 2 och 4 §§, se SFS 1952:78.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 april 1961.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, fråga om *fortsatt giltighet av lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret*. Föredraganden anför följande.

Sedan 1946 års riksdag bifallit av Kungl. Maj:t framlagt förslag till lag med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret, utfärdade Kungl. Maj:t den 29 november 1946 lag i ämnet (nr 722), i det följande benämnd försvarsuppsinningslagen. I lagen, som ursprungligen gällde till och med den 31 december 1949 men vars giltighetstid senast genom lag den 28 februari 1958 (nr 53) förlängts till och med den 31 december 1961, har vissa ändringar vidtagits genom lag den 29 februari 1952 (nr 78).

Lagen är tillämplig på uppfinningar, som har särskilt avseende på krigsmateriel och tillkommit här i riket eller tillhör någon som är bosatt härstädes, och innehåller bestämmelser om förbud mot sådan uppfinnings offentliggörande (1—6 §§), om expropriation (7 §), om hemligt patent på uppfinning, till vilken staten förvärvat all rätt (8 och 9 §§), och om ersättning (10 §). Därjämte innehåller lagen i 11—14 §§ vissa bestämmelser om tystnadsplikt, straff för överträdelse av föreskrifterna i lagen m. m.

I lagens 2 § stadgas, att patentansökningar och därtill hörande handlingar skall av patentmyndigheten för granskning beträffande uppfinningarnas betydelse för rikets försvar hållas tillgängliga för myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer (granskningsmyndigheten). Enligt kungörelse den 6 december 1946 (nr 764) skall en särskild nämnd (granskningsnämnden för vissa patentansökningar m. m.) vara granskningsmyndighet enligt lagen.

I skrivelse den 20 oktober 1960 har *granskningsnämnden* lämnat följande upplysningar om nämndens verksamhet under tiden den 1 juli 1957—den 30 juni 1960:

Antalet granskade ärenden utgör 444. Ingivna framställningar om tillstånd till yppande av uppfinning, vilka uppgått till 2, ha båda bifallits. I 14 fall har nämnden funnit anledning att besluta om uppfinnings hemlighållande och i 27 fall tillstyrkt framställning från vederbörande statsmyndighet, att

7 § förordningen angående patent ej måtte tillämpas å ifrågavarande patentansökningar, d. v. s. att ansökningarna icke skulle kungöras.

Under nämnda tid ha patentansökningar, som ingivits eller övertagits av statsmyndighet, resulterat i beviljandet av 13 hemliga patent. I 6 fall har nämnden funnit hemlighållandet av sådant patent ej längre erforderligt och underställt frågan Kungl. Maj:ts prövning.

Granskningsnämnden har i sin skrivelse därjämte anfört, att nämnden för sin del finner de skäl, som föranlett lagens utfärdande, alltjämt äga giltighet och nämnden har därför föreslagit, att lagen måtte givas giltighet under en ny treårsperiod.

Yttranden över granskningsnämndens skrivelse har efter remiss avgivits av överbefälhavaren, försvarets civilförvaltning — som i ärendet samrätt med armétygförvaltningen, marinförvaltningen, flygförvaltningen, fortifikationsförvaltningen och försvarets forskningsanstalt — patent- och registreringsverket samt Sveriges industriförbund.

Överbefälhavaren, försvarets civilförvaltning och patentverket tillstyrker granskningsnämndens förslag. Sveriges industriförbund har framhållit, att önskemål föreligger om en omarbetning av lagen och att inom försvarets myndigheter anstalter för en utredning av hithörande frågor vidtagits. Mot bakgrunden härav har industriförbundet föreslagit, att lagens giltighetstid förlänges med allenast så lång tid som erfordras med hänsyn till den nämnda utredningen.

Sedermera har försvarets civilförvaltning i en särskild framställning den 17 januari 1961 föreslagit, att bestämmelser införas i försvarsuppfinningslagen av innebörd, att utländsk försvarsuppfinning må här hemlighållas och att Kungl. Maj:t under visst villkor på ansökan må beträffande här i riket patentsökt svensk försvarsuppfinning medgiva, att patent må sökas även i främmande stat. Vidare föreslås upphävande av det nu för erhållande av hemligt patent gällande villkoret, att staten har all rätt till uppfinningen. Vid framställningen är fogat ett inom civilförvaltningen upprättat förslag till lag om ändring i försvarsuppfinningslagen.

Yttranden över försvarets civilförvaltnings framställning har efter remiss avgivits av överbefälhavaren, armétygförvaltningen, marinförvaltningen och flygförvaltningen, försvarets fabriksstyrelse, försvarets forskningsanstalt, patent- och registreringsverket, granskningsnämnden och Sveriges industriförbund. I yttrandena bekräftas att behov föreligger av ändrade bestämmelser angående hemlighållande av försvarsuppfinningar. Flera remissorgan ger emellertid uttryck för uppfattningen, att det framlagda förslaget icke kan läggas till grund för lagstiftning, och föreslår därför ytterligare utredning angående de ändrade regler på området som bör genomföras.

Departementschefen. Granskningsnämnden har föreslagit, att försvarsuppfinningslagens giltighetstid förlänges ytterligare en treårsperiod. Försvarets civilförvaltning har emellertid därefter föreslagit genomgripande ändringar

i lagen, vilka särskilt syftar till att möjliggöra ett vidgat utbyte av försvarsuppfinningar mellan vårt land och andra länder. I yttrandena över framställningen har behovet av ändrade regler på området vitsordats. Från flera håll har dock framhållits, att förslaget icke utan ytterligare utredning kan läggas till grund för lagstiftning. Jag delar denna uppfattning och förordar, att i avbidan på närmare utredning lagens giltighetstid förlänges med endast ett år.

I enlighet med vad sålunda anförts har inom justitiedepartementet upprättats förslag till *lag angående fortsatt giltighet av lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret.*

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över förslaget, av den lydelse bilaga¹ till detta protokoll utvisar, måtte för det i 87 § regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Birgitta Liljefors

¹ Denna bilaga, som är likalydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här utslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 13 april 1961.

Närvarande:

justitierådet REGNER,
regeringsrådet JARNERUP,
justitieråden AF TROLLE,
BOMGREN.

Enligt lagrådet den 10 april 1961 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 7 april 1961, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över uppriktat förslag till *lag angående fortsatt giltighet av lagen den 29 november 1946 med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betgdelse för försvaret.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av tf lagbyråchefen O. Rainer.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:
Birgitta Liljefors

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 april 1961.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, lagrådets den 13 april 1961 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 7 april 1961 remitterade förslaget till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret.

Föredraganden hemställer, att lagförslaget, som av lagrådet lämnats utan erinran, måtte jämlikt 87 § regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande, samt förmäler att intet är att erinra mot att propositionen av riksdagen behandlas senare än under innevarande vårsession.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ulla Larsson